

CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE

ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИНФО ЦББХ

У овом броју:

ГУВЕРНЕР ЦЕНТРАЛНЕ
БАНКЕ ЦРНЕ ГОРЕ
ПОСЈЕТИО ЦЕНТРАЛНУ
БАНКУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ

ГОДИШЊИ СУСРЕТ
ГУВЕРНЕРА РЕГИЈЕ

КАРТИЧНО ПОСЛОВАЊЕ
У 2015. ГОДИНИ

ВИЦЕГУВЕРНЕРКА
БАЈРОВИЋ НА
КОНФЕРЕНЦИЈИ О
САВЈЕТОВАЊУ ЗАДУЖЕНИХ
ГРАЂАНА У БиХ

У ЦББиХ ОБИЉЕЖЕНА
СВЈЕТСКА НЕДЕЉА
НОВЦА

Издавач: Централна банка Босне и Херцеговине;
Адреса: Маршала Тита 25, 71000 Сарајево

Припрема: Служба за односе са јавношћу

Превод текстова на енглески језик: Служба за односе са јавношћу

Лектура (језици бх. народа и енглески језик): Служба за публикације и библиотеку и Служба за протокол и превозење

Веб страница: <http://www.cbbh.ba>
E-mail: pr@cbbh.ba
контакт телефон: (033) 278 123

ГУВЕРНЕР ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ ЦРНЕ ГОРЕ ПОСЈЕТИО ЦЕНТРАЛНУ БАНКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

У званичној посјети Централној банци Босне и Херцеговине (ЦББиХ) 22.04.2016. године боравио је гувернер Централне банке Црне Горе (ЦБЦГ) мр Милојица Дакић. С гувернером ЦББиХ др Сенадом Софтићем разговарао је о активностима и раду централних банака и размијенио информације с посљедњег прољетног засједања Међународног монетарног фонда и Свјетске банке који је одржан у Вашингтону.

Гувернери су размијенили информације о макроекономским показатељима у БиХ и Црној Гори, те о стању у финансијском и банкарском сектору у овим

земљама, уз заједничку оцјену да су, у погледу кредитирања привреде, банке у обје земље и даље суздржане. Гувернер Софтић указао је на проблем каматних стопа које су високе, али имају тенденцију благог опадања, у континуитету већ двије године. Како је каматна стопа тржишна категорија, ЦББиХ не може утицати на њихову висину, али може, према гувернеровим ријечима, препоручити њихово снижавање, уколико се види да расту и да могу угрозити финансијску стабилност. У паду је и ниво некавалитетних кредита, присутан је константан раст депозита и капитала, а ликвидност је у високом нивоу. Када је у питању банкарски сектор Црне Горе, гувернер црногорске централне банке, која је задужена за супервизију банака, казао је да је банкарски сектор ликвидан, стабилан и солвентан, те да нема поремећаја. Када је ријеч о адекватности капитала, критеријуми су пооштрени, чак и више него у Европској унији (ЕУ), рекао је гувернер Дакић.

Гувернери су разговарали о стању на финансијским тржиштима у контексту пословања централних банака и инвестирања девизних резерви у сложеним условима инвестирања с обзиром на тренд негативних каматних стопа. Гувернер Софтић информисао је гувернера Дакића и о активностима које нова руководна структура ЦББиХ проводи с циљем унапређења пословања и организације ЦББиХ, као и о актуелном стању у финансијском и банкарском сектору Босне и Херцеговине.

ГОДИШЊИ СУСРЕТ ГУВЕРНЕРА РЕГИЈА

Гувернер Централне банке Босне и Херцеговине др Сенад Софтић присуствовао је 4. Сусрету гувернера регије, који је, у организацији пословног седмичника Лидер, одржан 31.03 и 01.04.2016. године у Ровињу.

Годишњи сусрет гувернера централних банака држава регије прилика је да гувернери и представници банака и

финансијског сектора размијене искустава у сузбијању и ублажавању посљедица финансијских криза и укупне привреде, те да унаприједи сарадњу финансијских институција регије. Теме овогодишњег сусрета односиле су се на мјере против глобалних криза у финансијском сектору, коришћење средстава централних банака за подстицање привредног раста, утицај моћних централних банака попут Федералних резерви (FED) и Европске централне банке (ЕЦБ) на регионалну и националну монетарну политику, подизање успјешности пословања банака, те на низ других питања.

Структурни проблеми већине економија у регији су слични, али се монетарни оквир значајно разликује. Словенија је у еврозони, Хрватска има сидро девизног курса, Србија има политику циљане инфлације, БиХ има валутни одбор, а Црна Гора је једнострано увела евро као валуту.

Округли сто о теми „Финансијска стабилност: отворена питања“ био је прилика за расправу о актуелним изазовима с којима се у смислу очувања финансијске стабилности сусрећу централне банке у регији. Димитар Богов, гувернер

Народне банке Македоније, Милојица Дакић, гувернер Централне банке Црне Горе, Боштјан Јазбец, гувернер Банке Словеније, Сенад Софтић, гувернер Централне банке Босне и Херцеговине, и Борис Вујчић, гувернер Хрватске народне банке, описали су главне елементе система повезане с финансијском стабилношћу у својим земљама, те објаснили улогу коју у томе имају њихове централне банке.

Говорећи о улози ЦББиХ и њеним активностима, гувернер Софтић указао је на стратешке циљеве ЦББиХ који су дефинисани кроз Стратешки план за период 2015- 2021. Гувернер је истакао да је у Програму економских реформи за земље кандидате и потенцијалне кандидате за чланство у ЕУ, у случају БиХ наглашен висок степен постигнутог консензуса да постојећи модел монетарне политике, аранжман валутног одбора, наставља пружати стабилно сидро у вријеме веома промјењивог и изазовног спољног и унутрашњег окружења.

Улога и мандат централних банака у новом окружењу након глобалне финансијске кризе 2008. године неизбежно се мијења. Научене лекције водиле су закључку да стабилност цијена без финансијске стабилности не гарантује макроекономску стабилност. Микропруденцијални приступ регулативи и супервизији фокусиран углавном на снагу појединих институција није довољан. Фокус треба бити на значају стабилности система као цјелине, казао је гувернер Софтић.

Криза је показала неопходност да се уведе надзор над ефикасношћу финансијских тржишта и осигура њихова интеракција с макроекономском стабилношћу. Стога је, рекао је гувернер ЦББиХ, изражена потреба да се стари модели монетарне политике преобликују. Модели су различити и зависе од уређења и правног оквира финансијског система у земљи.

У случају БиХ, развој одговарајућег модела је још комплекснији, имајући у виду да по закону, Централна банка Босне и Херцеговине функционише као валутни

одбор без директног овлашћења за супервизију банака. Оваква ситуација налаже још већу одговорност ЦББиХ да успостави јачу сарадњу с институцијама укљученим у финансијски систем у земљи, постави више формализоване начине размјене информација, те успостави системе раног упозорења. Јача правовремена координација и размјена информација између учесника у финансијском систему је кључна и у редовно вријеме и у случају кризе, нагласио је гувернер Софтић.

„Научили смо из прошлости да се криза гради постепено, али јавља изненадно. Неусклађеност између несистемских банкарских проблема може водити системској кризи. У случају комплексних уређења и организације институција на нивоу државе и управљање кризом постаје комплексније. Активна улога Сталног комитета за финансијску стабилност у земљи је од изузетне важности. Стога је важно припремати тестове на стрес са свим учесницима у систему и припремати вјежбе за симулацију кризног дјеловања. Управо је заједничка координисана акција неопходна у превенцији потенцијалне кризе. У овим случајевима неопходна је усклађена, односно јединствена комуникација свих институција, а све је неопходно уградити у снажну стратегију комуницирања која ће резултирати у општој подршци јавности“, истакао је гувернер ЦББиХ.

Гувернер Хрватске народне банке Борис Вујчић посебно се осврнуо на искуства с имплементацијом система осигурања депозита и успоставом оквира за опоравак и санацију кредитних институција и инвестиционих друштава. Рекао је и да Државна агенција за осигурање штедних улога и санацију банака (ДАБ) од 1. јуна ове године уводи модел уплате премије на основу ризичности финансијске институције.

Могу ли се из искустава других земаља извући лекције за будућа поступања, те на који се начин размјена искустава може побољшати била је завршна тема округлог стола, након које су гувернери одговарали на питања публике.

КАРТИЧНО ПОСЛОВАЊЕ У 2015. ГОДИНИ

Према подацима Централне банке Босне и Херцеговине (ЦББиХ), на крају 2015. године услуге картичног пословања пружало је 26 комерцијалних банака. Ријеч је о глобалним брендovima MasterCard, Visa, American Express и Diners, док су само двије банке нудиле једину домаћу картицу – Bamscard. Укупан број активних картица у 2015. години износио је 2.013.219, за разлику од 2014. године када је било 1.932.354 картица код грађана БиХ.

Укупна вриједност трансакција реализованих употребом картица у земљи и иностранству у 2015. години износила је 7.663.585.465 KM и то је, у односу на 2014. годину, повећање вриједности од 488.441.196 KM. Од укупне вриједности трансакција, путем АТМ апарата подигнуто је, у земљи и иностранству, готовине у износу од 5.707.287.968 KM или 74 посто вриједности, док је на POS апаратима реализовано 1.956.297.497 KM, или 26 посто вриједности.

Просјечна вриједност једне трансакције била је 109 КМ у 2015. години и мања је за 13 КМ у односу на 2014. годину, када је износила 122 КМ. Забијежен је значајан пад, након двије године раста, вриједности просјечне трансакције. Просјечан годишњи промет по једној картици је у 2015. години износио 3.807 КМ, за разлику од 2014. године када је био мањи и износио је 3.713 КМ. Дакле, забијежено је повећање у износу од 93,00 КМ.

На АТМ и POS уређајима банака у иностранству, грађани БиХ су, преко картица издатих у нашој земљи, реализовали прошле године износ од 430.829.044 КМ, што је више за 55.951.234 КМ у односу на годину раније. Од тог износа, на АТМ и POS уређајима је подигнуто готовог новца у износу од 153.355.097 КМ, а робе и услуга на POS уређајима је реализовано у износу од 277.473.948 КМ.

Картицама банака из иностранства, страни грађани су на АТМ и POS уређајима бх. банака у 2015. години реализовали 1.300.944.155 КМ, од чега је преко АТМ и POS уређаја дигнуто готовине у износу од 973.115.942 КМ, док је робе и услуга преко POS уређаја реализовано у висини од 327.828.213 КМ.

Банке интензивно раде на увођењу у понуду већег броја АТМ и POS уређаја. У протеклој години било је инсталираних укупно 1.509 АТМ уређаја и 25.579 POS уређаја, од тога 24.421 у трговинама и 1.158 на шалтерима банака.

Све банке у БиХ нуде интернет банкарство или неку врсту електронског банкарства. Овом врстом услуга обухваћено је укупно 314.777 субјеката, и то 44.802 правних субјеката и 269.975 физичких лица. Изражен је тренд повећања броја клијената који користе ове услуге.

ВИЦЕГУВЕРНЕРКА БАЈРОВИЋ ПРИСУСТВОВАЛА КОНФЕРЕНЦИЈИ О САВЈЕТОВАЊУ ЗАДУЖЕНИХ ГРАЂАНА У БиХ

У Сарајеву је 21.04.2016. године одржана прва Конференција о савјетовању задужених грађана у БиХ, на којој су говорили стручњаци који могу помоћи код рјешавања ових проблема.

На конференцији представљен је и Приручник о савјетовању задужених грађана у БиХ. Ово је први документ који стандардизује процес пружања услуга бесплатног правног и финансијског савјетовања задужених грађана у локалним заједницама.

„Јачање општинских услуга у Босни и Херцеговини је, већ годинама, од изузетне важности за Швајцарску. Ове године, када славимо 20 година сарадње с БиХ, сјајно је видјети колико је општина укључило своје људске и друге ресурсе у пружању савјетодавних услуга за своје грађане“, рекао је Joseph Guntern, директор за сарадњу при Амбасади Швајцарске у БиХ. То показује колико су општинске власти спремне одговорити на специфичне потребе грађана и помоћи им да превладају проблеме дуга и повећају финансијску писменост.

Од 2013. године 545 грађана затражили су помоћ због проблема задужености.

Вицегувернерка Централне банке Босне и Херцеговине (ЦББиХ) мр Ернадина Бајровић која је, у име ЦББиХ присуствовала овој конференцији, истакла је у излагању да се финансијска инклузија, која подразумијева приступ и коришћење формалних финансијских услуга, повећава широм свијета, често уз подршку и директан ангажман различитих званичних институција државе.

„Број власника рачуна на глобалном нивоу расте, али двије милијарде људи још увијек нема отворен рачун у формалној финансијској институцији. Након глобалне финансијске кризе, централне банке се све више укључују у промовисање финансијске инклузије у својим земљама. Тиме се појачава ефикасност монетарне политике, помаже у разумијевању финансијског тржишта, промовишу активности које су повезане с повјерењем јавности у финансијски систем,

те успоставља одржива економска политика и подстиче дугорочни економски раст“, казала је вицегувернерка Бајровић. Стога и ЦББиХ, додала је, подржава активности и програме финансијске едукације и савјетовања у циљу јачања финансијске инклузије на начин одговорног управљања финансијама за добробит економског развоја и раста БиХ.

Инвестициони савјетник Европског фонда за југоисточну Европу (EFSE) Мејра Јузбашић-Бајгорић казала је да финансијско описмењавање грађана путем савјетовања и едукације доприноси бољем разумијевању финансијских услуга и производа на тржишту, а побољшава и комуникацију између клијената и финансијских институција.

Према оцјени шефице Канцеларије Међународне финансијске корпорације (IFC) у БиХ Ладе Бушевац, први конгрес и представљање Приручника су круна досадашњег рада локалних заједница на рјешавању питања задужености грађана. „Показало се да постоји неоспорна потреба за оваквом услугом за грађане“, казала је Бушевац.

Пројект бесплатног кредитног савјетовања у БиХ од 2013. године имплементује Међународна финансијска корпорација (IFC), чланица Групаације Свјетске банке, уз помоћ Државног секретаријата за економске послове (SECO) Владе Швајцарске у партнерству с Европским фондом за југоисточну Европу (EFSE DF) и Удружењем за одговорно управљање личним финансијама „У плусу“.

У ЦББиХ ОБИЉЕЖЕНА СВЈЕТСКА НЕДЈЕЉА НОВЦА

Централна банка Босне и Херцеговине (ЦББиХ), у сарадњи с Удружењем банака Босне и Херцеговине, Удружењем за одговорно управљање личним финансијсма „У плусу“ и Асоцијацијом средњошколаца у БиХ, обиљежила је 16.03.2016. године Свјетску недјељу новца (Global Money Week).

Младим ученицима се том приликом, у просторијама ЦББиХ, у име ЦББиХ, обратила вицегувернерка мр Ернадина Бајровић, која је истакла улогу и надлежности ЦББиХ у финансијском систему уз осврт о значају финансијске инклузије, односно глобалног економског и финансијског описмењавања, као и ширење финансијских знања и вјештина.

Секретар Удружења банака у БиХ Мијо Мишић подржао је иницијативу финансијске едукације младих, која доприноси у стварању здравог и стабилног финансијског окружења, те истакао задовољство учешћем младих на овом битном догађају.

Директор Удружења „У плусу“, Аднан Бахтић је упознао присутне о вишегодишњем настојању овог удружења да кроз бесплатну финансијску едукацију и финансијско савјетовање утиче на финансијску писменост грађана БиХ, напомињући да је ово удружење организовало више од 700 радионица на којима је били присутно више од 14.000 грађана, те да и ова радионица предстваља наставак подизања нивоа финансијске писмености младих. Током једносатног боравка у ЦББиХ, представници Удружења „У плусу“ одржали су интерактивну радионицу из области управљањем личним буџетом, на којој су млади учесници стекли основна знања и вјештине о одговорном управљању личним финансијама и вриједности ране штедње.

Свјетска недјеља новца обиљежена је од 14. до 20. марта и организује се у цијелом свијету на иницијативу Међународног покрета за финансијску едукацију дјеце и омладине.

СТУДЕНТИ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У САРАЈЕВУ ПОСЈЕТИЛИ ЦББиХ

Централна банка Босне и Херцеговине (ЦББиХ) угостила је 17.03.2016. године двије групе студената Правног факултета у Сарајеву, од којих су једну чинили представници Европског удружења студената права (ELSA) Сарајево. Ово удружење је студентска непрофитна организација која организује бројне активности за своје чланове, студенте Правног факултета Сарајево, у склопу којих студенти стичу знања и искуства која немају прилику стећи у оквиру редовног наставног процеса.

Студенти Правног факултета исказали су жељу за посјетом ЦББиХ како би стекли више сазнања о раду ЦББиХ, њеним надлежностима и односима с другим институцијама.

Студенте Правног факултета угостила је вицегувернерка ЦББиХ мр Ернадина Бајровић која је у свом излагању посебну пажњу посветила улози ЦББиХ у процесу европских интеграција, нарочито правном аспекту, односно процесу хармонизације закона и аката с европским стандардима.

„Стабилна и ефикасна централна банка доприноси бољој припремљености читаве земље у процесу европских интеграција. Стога Европска комисија у редовном годишњем Извјештају о напретку, односно Извјештају о БиХ, оцјењује и ЦББиХ и допринос одржавању монетарне и финансијске стабилности“, казала је вицегувернерка Бајровић.

У складу са стратешким одређивањем за прикључење ЕУ, у циљу постепене конвергенције ка стандардима ЕУ и припремама за улазак у Европски систем централних банака, ЦББиХ примјењује проактиван приступ, уз организациони развој усмјерен ка изазовима и захтјевима ЕУ претприступног процеса. У томе је у неким пословним областима оцијењено да ЦББиХ, према ријечима вицегувернерке, испуњава стандарде или захтјеве ЕУ, премда се они стално мијењају.

Вицегувернерка Бајровић појаснила је студентима сложен процес европских интеграција, те да отварање и

почетак преговора представља стварни почетак процеса придружења ЕУ. Преговарачку платформу чини укупно 35 преговарачких поглавља међу којима је и неколико поглавља у којима ће учествовати и ЦББиХ као носилац или суносилац преговора. Националне централне банке различитих држава су имале крајње различите улоге у процесу европских интеграција, у складу с историјским или политичким факторима, али Поглавље 17 које се односи на економску и монетарну политику, увијек је у надлежности централне банке, будући да се, између осталог, односи на обавезу хармонизације Закона о ЦББиХ у циљу осигурања потпуне независности ЦББиХ и њене интеграције у Европски систем централних банака.

Када је у питању правна регулатива из поглавља Економска и монетарна политика, ЦББиХ је, у склопу сарадње с Европском централном банком (ЕЦБ), добила неформално мишљење стручњака Европске централне банке о Закону о ЦББиХ, те је ово веома важан корак напријед у процесу припрема ЦББиХ за ЕУ, појаснила је вицегувернерка Бајровић, додавши да пракса осталих земаља чланица ЕУ, посебно када су у питању мање земље, показује значајну улогу централних банака у преговарачким тимовима.

Задовољство посјетом и предавањем студенти Правног факултета исказали су у допису упућеном ЦББиХ у којем су исказали захвалност на посвећености и труду који је уложен да би посјета студената Правног факултета у Сарајеву Централној банци Босне и Херцеговине протекла у најбољем реду, те на инспиративном предавању које је дало посебан мотив студентима за рад и којим су упознати о основним активностима и начином рада ЦББиХ.

МАТУРАНТИ САРАЈЕВСКЕ ТРЕЋЕ ГИМНАЗИЈЕ ПОСЈЕТИЛИ ЦББиХ

Матуранти сарајевске Треће гимназије боравили су 15.04.2016. године у посјети Централној банци Босне и Херцеговине (ЦББиХ). Током посјете, ученици су обишли поставку новца у згради ЦББиХ, а у оквиру финансијске инклузије коју проводи ЦББиХ и промоције институције, предавање о историји и основним задацима ЦББиХ

одржала је вицегувернерка мр Ернадина Бајровић, која је и овом приликом исказала задовољство чињеницом да младе генерације показују интересовање за рад институције.

ПРОТОКОЛАРНИ И РАДНИ САСТАНЦИ

Гувернер Централне банке Босне и Херцеговине (ЦББиХ) др Сенад Софтић разговарао је 05.04.2016. с британским амбасадором у БиХ Њ.Е. Edwardom Fergusonом, а 06.04.2016. с амбасадором Савезне Републике Њемачке Њ. Е. Christianom Hellbachом и руководиоцем Економског одјела Frankom Wernerом.

Током ових посјета гувернер Софтић је презентирао основне макроекономске показатеље, а посебна пажња била је посвећена стању у финансијском и банкарском сектору. Гувернер је истакао како ЦББиХ има добру сарадњу с представницима банкарског сектора, те да очекује да заједно интензивно раде на идентификацији, дефинисању потреба и јачању банкарског сектора с циљем стварања модерног и поузданог финансијског система у БиХ.

Гувернер Софтић је, као члан делегације Босне и Херцеговине, боравио 18.04.2016. у Вашингтону на прољетним састанцима Међународног монетарног фонда (ММФ) и Свјетске банке (СБ), гдје је разговарао с највишим званичницима ММФ-а и СБ-а. Разговори су се односили на стање у земљи и економску ситуацију у свјетлу припрема за предстојећи долазак Мисије ММФ-а и потписивања Писма намјере о проширеном аранжману за БиХ (Extended Fund Facility). Гувернер је, заједно с осталим члановима бх. делегације, присуствовао и састанку холандске Конституенце, којој припада БиХ, након којег је делегација ЦББиХ одржала низ билатералних састанака.

